

SAKSUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 26/01951-1
Saksbehandler Dag Bjerkestrand

Forskrift om bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler til jakt på hjort i Averøy kommune, Møre og Romsdal

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Averøy formannskap	25.08.2026	15/26

Averøy formannskap har behandlet saken i møte 25.08.2026 sak 15/26**Møtebehandling**

Forslag til vedtak fra Bjørn Erik Rånes (SP):

Kommunestyret ber administrasjon utrede en lokal forskrift som kan åpne for bruk av termiske siktemidler slik at valdene selv gis adgang til å benytte dette virkemiddelet ved behov for å sikre tilstrekkelig bestandsregulering.

Begrunnelse:

Hjortebestanden i Averøy er nå nær målsetningen, men erfaringene viser at bestanden raskt kan øke dersom uttaket faller. For å unngå at hjortestammen igjen løper løpsk og skaper betydelig beiteskader, bør kommunen ha mulighet til å ta i bruk virkemidler som kan sikre nødvendige uttak. En utredning av forskrift vil gi valdene selv anledning til å vurdere bruk av termiske siktemidler.

Votering

Forslaget fra Bjørn Erik Rånes ble satt opp mot kommunedirektørens forslag og falt med 6 mot 1 stemme (Bjørn Erik Rånes, SP)

Averøy formanskaps vedtak

Det skal ikke utarbeides forskrift om bruk av restlysforsterkere og termiske siktemidler til jakt på hjort i Averøy kommune.

Forskrift om bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler til jakt på hjort i Averøy kommune, Møre og Romsdal

Kommunedirektørens innstilling:

Det skal ikke utarbeides forskrift om bruk av restlysforsterkere og termiske siktemidler til jakt på hjort i Averøy kommune.

Saksopplysninger

Et termisk sikte viser ikke et vanlig optisk bilde slik det gjør i et optisk kikkertsikte, men et digitalt bilde basert på temperaturforskjeller. Et restlysforsterkende sikte forsterker lyset som allerede finnes. Teknologien gjør det mulig å jakte i fullstendig mørke på natten.

Lovverket

Ny *Viltressurslov* trådte i kraft 01.07.26 og i § 26 første ledd er det forbudt å bruke restlysforsterkende og termiske siktemidler. Det er åpning i loven til å fastsette en sentral forskrift som åpner for slik bruk.

Landbruks- og matdepartementet fastsatte 26.06.26 endringer i *Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst* som åpner for at kommunen kan vedta lokal forskrift for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort:

§ 29a. Tillatt bruk av synlig lys og restlysforsterkende og termiske siktemidler
... «For å avverge alvorlig skade på natur- eller samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet, kan kommunen i forskrift åpne for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort. Bruken av restlysforsterkende og termiske siktemidler skal avgrenses til jakt i åpent terreng. Kommunen skal vurdere behovet for videreføring av en slik forskriftsregel hvert femte år. Kopi av vurderingen skal sendes Landbruksdirektoratet. Jegeren skal rapportere bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler ved felling av hjort i Hjorteviltregisteret.» ...

Den 30.07.2026 utgav Landbruksdirektoratet «*Veileder for fastsettelse av lokal forskrift for åpning for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler til jakt på hjort*».

Sitater fra veilederen:

"For at kommunen skal kunne åpne for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler, heretter kalt termiske siktemidler, skal det være med mål om å avverge alvorlig skade på natur- eller samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet".

Videre:

"For at kommunen skal kunne fastsette lokal forskrift må det være med mål om å avverge alvorlig skade. Å avverge omfatter både en situasjon der noe allerede har skjedd, samt en situasjon som er påregnelig å kunne inntreffe. Med «alvorlig skade» menes en situasjon hvor skaden har nådd eller påregnes å nå en viss terskel."

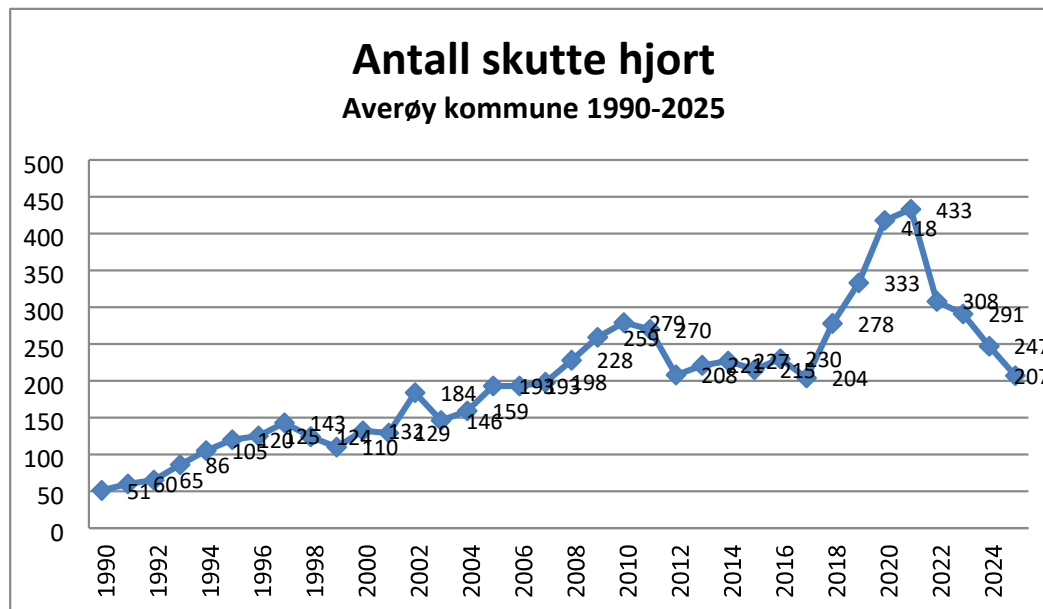
Bestandssituasjonen for hjort i Averøy

I 2017 vedtok kommunestyret i Averøy en målsetting for hjortebestanden:

«En bestandsstørrelse for hjort som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på mellom 135 og 170 skutte hjort pr år. Forholdet mellom koller og bukker skal i sett-hjort-registreringene ligge på mellom 1,0 og 2,0 koller pr bukk.»

Bakgrunnen for vedtaket var en uttalelse fra landbruksrådet i Averøy der de lokale landbruksorganisasjonene i Averøy anser at denne bestandsstørrelsen er akseptabel fra landbrukets side. Dette innebar en betydelig reduksjon av hjortebestanden. Samme målsetting ble vedtatt av kommunestyret da saken ble rullert i 2023.

I 2018 år startet bestandsreduksjonen med opptil en dobling av antall hjorter i den årlige avskytingen, og som vises i figur 1 på neste side:

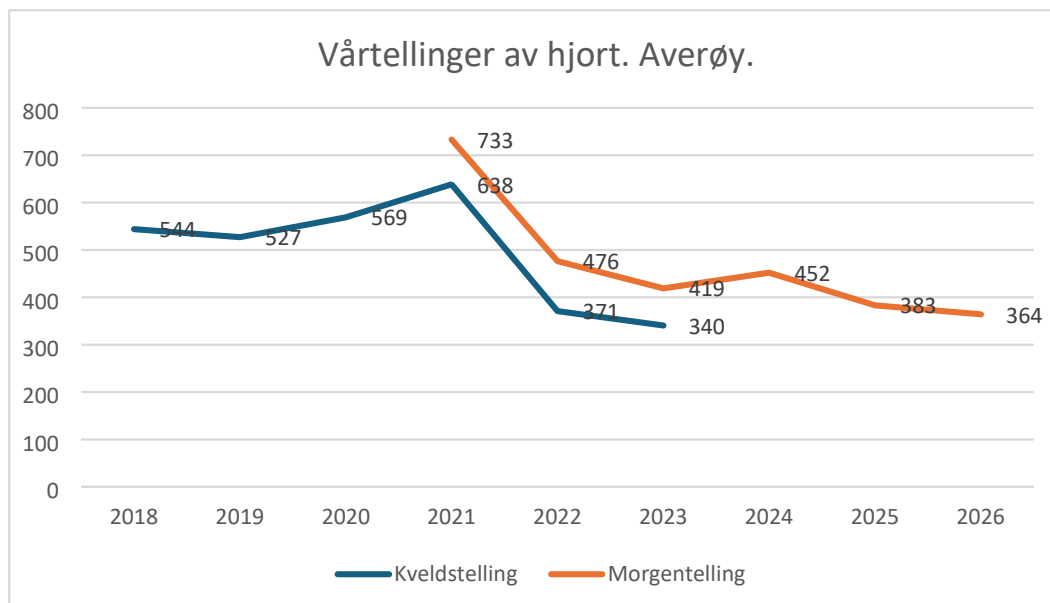

Figur 1. Utvikling i antall skutte hjort i Averøy kommune i perioden 1990-2025.

Det er to metoder for å estimere utviklingen i hjortebestanden. Begge metoder har sine svakheter og har derfor ikke en fullstendig presisjon.

- Vårtellinger av hjort på innmark på våren der tellemannskap tidlig på morgenen kjører bil langs fastsatte roder og teller dyrene de ser.
- Under hjortejakta skal hver enkelt jeger og jaktlag registrere hvor mange hjorter av ulike kategorier som blir sett i løpet av jaktdagen, samt antall jegere som deltok og timer som er jaktet. Sett hjort pr time er en indeks som skal synliggjøre utviklingen i bestanden.

Ved å sammenligne de årlige resultatene for hele kommunen over flere år vil en kunne se en trend eller utvikling.

Figur 2. Vårtelling av hjort utført av storvaldene. Resultatet av tellingen med det høyest antallet hjort pr år.

Vårtellingene av hjort fikk et kvalitetsløft fra 2021, og antall hjorter i tellingene er blitt halvert fra 2021 til 2026.

Ut ifra resultatene fra vårtellingene ser det derfor ut til at vi har nådd eller kommet nært målsettingen.

Sett-hjort pr time gir et noe mindre nøyaktig bilde på bestandsutviklingen og har en lavere presisjon enn vårtellingene. Utviklingen er påvirket av ulike faktorer, bl.a. bruken av termiske spottere og siktemidler der en ser et betydelig større antall hjort pr time enn med tradisjonelle optiske kikkerter.

Gjennomsnittet av sett hjort pr time for årene 2022-2025 er på 72% av gjennomsnittet for årene 2018-2021.

Målsettingen om kjønnsforholdet i bestanden er oppnådd i årene 2021-2024 men ikke i 2025.

Historikk og bruk av termiske siktemidler

Restlysforsterkende og termiske siktemidler blir heretter for enkelthets skyld benevnt som termiske siktemidler.

Frem til 2021 var det en oppfatning fra Miljødirektoraret at bruk av termiske siktemidler var brudd på viltloven da dette var å betrakte som kunstig lys. I 2021 ble en jeger anmeldt for bruk av termiske siktemidler for jakt på hjort og rev. Saken ble henlagt av politiet på grunn av at bruk av slike sikter juridisk sett ikke kunne betraktes som bruk av kunstig lys. Saken ble påklaget av Miljødirektoratet, men henleggelsen ble stadfestet av Statsadvokaten. Miljødirektoratet uttalte at de deretter ikke kom til å anmelde slik bruk.

Dette ble av mange oppfattet slik at det nå var blitt lovlig å bruke termiske siktemidler på all jakt, og salget av slike kikkerter økte.

Det finnes ikke noe tallgrunnlag for hvor stor andel av jegerne på Averøya som har brukt termiske siktemidler på hjortejakt.

Vurdering

I denne saken er det viktig å skille mellom:

- Hva lovverket sier om det som skal ligge til grunn for en lokal kommunal forskrift
- Og hvilke meninger, følelser, fordeler og ulemper som knytter seg til bruken av termiske siktemidler for jakt på hjort.

I denne saken er det kun det som benevnes i lovverket som behandles.

Lovverket er §29a i «Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst» med «Veileder for fastsettelse av lokal forskrift for åpning for bruk av restlysfosterkende og termiske siktemidler til jakt på hjort» fra Landbruksdirektoratet.

Det sentrale begrepet i §29a i Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst er:

«For å avverge alvorlig skade på natur- eller samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet, kan kommunen i forskrift åpne for bruk av restlysfosterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort.»

Målsetting og bestandsstørrelse

Kommunestyret vedtok målsetting for hjortebestanden både i 2017 og 2023 som var likelydende. Dette på bakgrunn av en uttalelse fra landbruksrådet i Averøy der de lokale landbruksorganisasjonene i Averøy anser at denne bestandsstørrelsen er akseptabel fra landbrukets side.

Dette kan tolkes slik at jordbruksnæringen i Averøy mener at denne bestandsstørrelsen medfører et akseptabelt skadeomfang.

Som det fremgår under saksopplysningene har det i perioden 2018-2025 vært en betydelig reduksjon i hjortebestanden. Antallet hjorter i vårtellingene er blitt halvert fra 2021 til 2026 og gjennomsnittet av sett hjort pr time for årene 2022-2025 er på 72% av gjennomsnittet for årene 2018-2021.

Det vil alltid være en viss grad av usikkerhet knyttet hvor stor bestanden er. Både vårtellinger og sett-hjort har svakheter og unøyaktigheter, men ut ifra dette tallmaterialet kan det konkluderes med rimelig sikkerhet at hjortebestanden er redusert ned til, eller ned til nærheten av målsettingen.

Det er kjent at det blant jegere på Averøya har vært bruk av termiske siktemidler på hjortejakt, men i ukjent omfang. I hvor stort omfang bruken av termiske siktemidler har bidratt til reduksjonen av hjortebestanden på Averøya er derfor ukjent.

Totalt for kommunen sett under ett er bestandssituasjonen nå slik at det bør kunne påregnes å kunne regulere bestandsstørrelsen fremover uten bruk av termiske siktemidler.

En fortsatt bruk av termiske siktemidler vil derimot være et redskap som vil gjøre reguleringen av hjortebestanden lettere da det vil kreve en lavere innsats fra jegerne.

Hjortebestanden er ujevnt fordelt i kommunen. Enkelte områder har lite hjort, mens det i enkelte intensivt drevne jordbruksområder er hjortebestanden betydelig større. I disse intensivt drevne

jordbruksområdene er skadene på innmark større enn i andre områder. For enkelte gårdbrukere vil skadene være å betrakte som alvorlige skader.

For å kunne begrense beiteskadene på innmarka i disse områdene som har en høy lokal bestandstetthet kreves det å kunne ta ut et relativt større antall hjorter enn i områder med lite hjort. Da vil bruk av termiske siktemidler være et redskap til dette formålet.

I utgangspunktet kunne en ønske å lage en forskrift som kun gjelder i de intensivt drevne jordbruksområdene. I henhold til veilederen fra landbruksdirektoratet kan ikke kommunen vedta forskrift som gjelder kun for enkelte deler av en kommune, forskriften må i så tilfelle gjelde hele kommunen.

I veilederen står bl.a. følgende:

"For at kommunen skal kunne fastsette lokal forskrift må det være med mål om å avverge alvorlig skade. Å avverge omfatter både en situasjon der noe allerede har skjedd, samt en situasjon som er påregnelig å kunne inntreffe. Med «alvorlig skade» menes en situasjon hvor skaden har nådd eller påregnes å nå en viss terskel."

Å avverge skade omfatter altså både en situasjon der skade har skjedd, men også en situasjon der det er påregnelig at skade vil skje. En fortsatt bruk av termiske siktemidler vil være et redskap for å holde bestanden på riktig nivå framover, og på den måten avverge skader "som er påregnelig å kunne inntreffe".

Vurdering etter naturmangfoldlovens § 8-12.

Hvorvidt det vedtas en forskrift om bruk av termiske siktemidler eller ikke vurderes å ha liten eller ingen innvirkning på naturmangfoldet. Hjortebestanden vil i hovedsak kunne reguleres iht. målsettingen om bestandsstørrelsen uavhengig av om det brukes termiske siktemidler eller ikke.

Oppsummering og konklusjon

I denne saken kan det argumenteres både for og mot å innføre en lokal forskrift for termiske siktemidler på hjort.

Hovedargumentet mot å innføre en slik forskrift er at bestandsstørrelsen på hjort mest trolig er redusert ned til målsettingen og det nivået som jordbruksorganisasjonene anser å være akseptabel, og at det sannsynligvis ikke er behov for termiske siktemidler for å holde bestanden på riktig størrelse fremover. Iht. målsettingen skal det skytes mellom 135 og 170 hjorter i året, noe som er lavt i forhold til avskytingen fra 2018-2025.

Hovedargumentet for å innføre en forskrift er at for enkelte gårdbrukere i de intensivt drevne jordbruksområdene vil beiteskader fra hjort være å betrakte som alvorlige skader. For å kunne begrense beiteskadene på innmarka i de intensivt drevne jordbruksområdene og som har en lokal høy bestandstetthet av hjort vil bruk av termiske siktemidler være et redskap for å bidra til å avverge alvorlig skade. Dette gjelder både skade som har skjedd og skade som er påregnelig å kunne inntreffe.

Argumentet mot å innføre forskrift om termiske siktemidler med henvisning til en redusert hjortebestand er godt innenfor loverket.

Argumentet for å innføre forskrift på grunnlag av lokale beiteskader i de intensivt drevne jordbruksområdene vurderes å være på kanten av, men innenfor lovverket.

Det blir derfor opp til «kommunens frie skjønn» å vurdere og å avgjøre om det skal vedtas en forskrift eller ikke. Denne saken er av prinsipiell karakter som skal avgjøres politisk.

Kommunedirektøren innstiller på at det ikke skal utarbeides og vedtas Forskrift om bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler til jakt på hjort i Averøy kommune. Begrunnelsen er at dette forslaget best oppfyller intensjonene i §29a i «Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst» og «Veileder for fastsettelse av lokal forskrift for åpning for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler til jakt på hjort» utgitt av Landbruksdirektoratet.

Sakens effekt i forhold til FNs bærekraftsmål

☐		Mål 1
Utrydde fattigdom
☐		Mål 2
Utrydde sult
☐		Mål 3
God helse
☐		Mål 4
God utdanning
☐		Mål 5
Likestilling mellom kjønnene
☐		Mål 6
Rent vann og gode sanitærforhold
☐		Mål 7
Ren energi for alle
☐		Mål 8
Anstendig arbeid og økonomisk vekst
☐		Mål 9
Innovasjon og infrastruktur
☐		Mål 10
Mindre ulikhet
☒		Mål 11
Bærekraftige byer og samfunn
☐		Mål 12
Ansvarlig forbruk og produksjon
☐		Mål 13
Stoppe klimaendringene
☐		Mål 14
Liv under vann
☒		Mål 15
Liv på land
☐		Mål 16
Fred og rettferdighet

Mål 17

Samarbeid for å nå målene

Vedlegg

RETT UTSKRIFT

DATO 28.august.2026